

MEMO

Siseministeeriumi ning Eesti Linnade ja Valdade Liidu alaline elanikkonnakaitse, kriisideks valmisoleku ja siseturvalisuse töörühm.

Kellele: Siseministeeriumi ning Eesti Linnade ja Valdade Liidu alaline elanikkonnakaitse, kriisideks valmisoleku ja siseturvalisuse töörühm

Kellelt: Sirli Seegar, sotsiaalvaldkonna ekspert, Häirekeskus

Koostamise kuupäev: 30.08.2024

Teema: Häirekeskuse ja KOV infovahetus/tegevused nende juhtumite lahendamiseks, mis ei vaja kiirabi, pääste ega politsei reageerimist.

1. TEEMA/PROBLEEMI LÜHIKIRJELDUS

2023. aastal helistati hädaabiinile 1 156 528 korral ning abiandev ressurss saadeti välja 387 973 korral (34%), st ülejäänud kõnede puhul ei olnud vajalik kiirabi, pääste või politsei sekkumine.

Ka **sotsiaalne abivajadus** mõjutab tuntavalt meie tööd ja hädaabinumbri 112 koormust. Häirekeskuses 2022. aastal läbiviidud uuringust saime teada, et **veerandil hädaabinumbrile helistanutest on sotsiaalprobleem või abivajadus**¹ - omakorda pooltel neil juhtudel on tegemist alkoholi tarvitamisega, teine levinum põhjus on vaimse tervise mured.

Operatiivjõudude sekkumine ei ole jätkusuutlik lahendus paljudele sellistele sotsiaalsetele probleemidele nagu alkoholisõltuvus või tuge vajavad eakad, mistõttu on Häirekeskuse eesmärgiks jagada kohalike omavalitsuste jt sotsiaalvaldkonna partneritega saadud teadmist, et leida koos jätkusuutlikke lahendusi.

2023. a läbiviidud jätkuuringu eesmärk oli kaardistada koostöövõimalusi ja infovahetuse protsessi KOVidega ning luua süsteemsem lähenemine sotsiaalprobleemide määratlemiseks ning partneritega lahenduste leidmiseks.

Sotsiaalprobleemidega kõnede tegijatena nimetati peamiselt **üksindusse jäetud ja suhtlemisvajadusega eakaid, algava dementsussündroomiga inimesi, vaimse tervise probleemiga inimesi, abitusse seisundisse sattunud eakaid ja erivajadustega inimesi** (kodukeskkonnas kukkumised, hooldusvajadus), **alkoholisõltuvusega isikuid** ning toimetulekuprobleemide käes vaevlejaid.

Uuringu järeldustest: Kaardistasime neli sotsiaalse abivajadusega persoonat, kelle mured on sarnased ka partnerasutuste (nt Päästeamet) riskirühmadele. Kuidas saame neid süsteemselt aidata ja toetada? Oleme järk-järgult sisse töötanud infovahetuse protsessi, et igast abivajajast liiguks info õigesse kohta. Meie ühine eesmärk peaks olema, et inimeseni jõuaks just talle vajalik teenus. Häirekeskus saab olla abiks sotsiaalsete probleemidega inimeste ülesleidmisel ja info liigutamisel õigete ametkondadeni.

---

¹ Häirekeskus vaatles sotsiaalprobleemidena järgmisi probleeme: vaimse tervise probleemid, alkoholi ja narkootikumide (liig)tarbimine, sotsiaalse- ja majandusliku toimetulekuga seotud probleemid, eakate ja erivajadusega inimeste hooldusvajadusega, abivajavad lapsed.

Samuti toodi uuringus välja, et sujuvama infovahetuse huvides võiksid riigiasutused liidestada enda **infosüsteemid** STAR-iga, et tekiks ühtne ametkondade ülene infovahetuskeskond. Murekohana märgiti töövälisel ajal KOV reageerimisvõimekus.

Oleme ülaltoodud uuringutest välja tulnud probleemkohti käsitletud mitmetel koostöövõrgustike kohtumistel: nt osalenud Päästeameti eestvedamisel toimunud seminaridel, mis toimusid neljas regioonis ajavahemikul november 2023 - jaanuar 2024; viinud meie teadmised sotsiaalvaldkonda puudutavate hädaabikõnede kohta Sotsiaalministeeriumisse ning kohtunud ka Eesti Sotsiaaltöö Assotsiatsiooni liikmetega, et ühiselt lahendusi leida. Näeme murekohana seda, et sotsiaalset abivajadust mõtestatakse erinevalt ning ka rollide jaotus sotsiaalprobleemidega tegelemisel ei ole alati selged.

Häirekeskus saab olla abiks sotsiaalsete probleemidega inimeste ülesleidmisel ja info liigutamisel õigete ametkondadeni, kuid vajab selgemat arusaama, kas meilt laekunud info ka töösse läheb.

2. ETTEPANEKUD TÖÖRÜHMA OTSUSTEKS

- Läbi arutada kohaliku omavalitsuse kättesaadavus töövälisel ajal – operatiivressursid küsivad sündmuskohtadel Häirekeskuselt KOV kontakti (nt tulekahju tagajärjel on vajalik leida inimesele ajutist elamispinda vms).
- Tuleviku võimalustest: Häirekeskuse infosüsteemi liidestamine STAR-iga.

3. VAJADUSEL LISADOKUMENDID (koostatud analüüs, kokkuvõte jms)

Lisatud on kokkuvõtte 2023. a uuringust „Häirekeskuse ja kohalike omavalitsuste koostöövõimalused 112 hädaabikõnede ilmnevate ja operatiivressursside sekkumist mittevajavate sotsiaalprobleemide lahendamisel: olukorra kaardistamine ja infovahetuse protsesside kirjeldamine“